השבת של רבי נחמן מברסלב

כָּל מַה שֶּׁמִּתְגַּדֵּל וּמִתְפָּאֵר שֵׁם הַצַּדִּיק יוֹתֵר מִתְגַּדֵּל וּמִתְפָּאֵר שֵׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר. (קל״מ ב׳, סז)

טוב להגיד ולשיר **נַ נַחְ נַחְמָ נַחְמָן מאומן** **לזכות לכל הישועות**

שבת מסעי

אלה מסעי בני ישראל ... (לג,א)

יתא במדרש שמסעי בני ישראל, דהיינו הנסיעות שבני ישראל נוסעין ממקום למקום, הם מכפרין על ״אלה אלקיך ישראל״, היינו על פגם עבודה זרה, כי אפילו כשאין עובדין עבודה זרה, יש פגם עבודה זרה כי קלקול האמונה היא גם כן בחינת עבודה זרה, וכמו שמובא (בשם הבעל שם טוב) על פסוק (דברים יא): וסרתם ועבדתם אלוהים אחרים, שתכף כשסרים מהשם יתברך הוא בחינת עבודה זרה, ועל ידי הנסיעות של ישראל נתכפר. וכל זמן שיש עבודה זרה בעולם, חרון אף בעולם (ספרי פ׳ ראה, והובא בפירש״י שם). נמצא, כשנתכפר פגם עבודה זרה כנ״ל, נמתק החרון אף, ונמשך רחמנות.

ועיקר רחמנות הוא בבחינת (בראשית מג): וא-ל ש-די יתן לכם רחמים – לכם דייקא. היינו שהשם יתברך יתן לנו הרחמנות, שימסר את הרחמנות בידינו, כי אצלו יתברך יכול להיות שגם החולאת הקשה וכל היסורין הם הרחמנות שלו, כי בודאי כל מה שהשם יתברך עושה להאדם, אפילו יסורין קשים, הכל הוא רק רחמנות, אבל אנו מבקשים, שייתן ויימסר בידינו את הרחמנות, כי אין אנו מבינים הרחמנות שלו, וגם אין אנו יכולין לקבל אותו הרחמנות שלו הנ״ל, רק שהשם יתברך יתן בידינו את הרחמנות, שאנחנו בעצמנו נרחם עלינו, ואצלנו הרחמנות בפשיטות, להתרפא מן החֹלי וכיוצא בזה. וזהו ישראל – ראשי תבות: אל שדי יתן לכם רחמים, כנ״ל, כי הרחמנות נעשה על ידי מסעי בני ישראל, כנ״ל. (ליקוטי מוהר״ן ב׳ – סימן ס״ב)

ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה׳ ... (לג,ב)

כל הנסיעות והטלטולים של כל השנה יהיו כֻּלם בקדֻשה גדולה, באֹפן שיהיה תקון לפגם אמונת חכמים, עד שיהיו נכתבין ספרים קדושים על ידם, בבחינת ״ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה׳״; והעיקר שיהיה כוונתו בכל נסיעותיו וטלטוליו רק בשביל להתוועד עם בני אדם חדשים ולדבר עמם מהתכלית האמתי, ולעסֹק עמהם בדברי תורה באהבה ושלום גדול, באֹפן שיכירו כֻּלם את האמת לאמתו ולשוב אל השם באמת, בבחינת שאמרו רבותינו ז״ל: ״והם תֻּכו לרגלך ישא מדברֹתיך״ - אלו תלמידי חכמים שמכתתין רגליהם מעיר לעיר ומדוך לדוך לעסֹק בדברי תורה, כי רק בשביל זה מסבב השם יתברך את האדם שצריך לפעמים לכתת רגליו לילך וליסע, כמבֹאר בפנים. (הלכות פקדון – הלכה ה׳, אות י״ט לפי אוצר היראה – אלול, ראש השנה, אות קפ״ט; עיין גם טלטול, אותיות י״ט כ׳)

שש ערי המקלט ... הארבעים ושתיים עיר ... (לה,ו)

רבעים ושמונה תיבות שיש בפרשת ״שמע ישראל״, שהוא יסוד האמונה, יש כנגדן ארבעים ושמונה ערי הכֹהנים והלויים: שש ערי מקלט, כנגד שש תיבות שב״שמע ישראל״; ״ועליהם ארבעים ושתים עיר״ כנגד ארבעים ושתיים תיבות מן ״ואהבת״ עד סוף הפרשה כמובא. ואלו הארבעים ושמונה ערים קולטות ומצילות מסטרא דמותא, ועל כן צריך הרוצח בשגגה לנוס לשם, כי אמונה עיקר החיים, והכפירות סטרא דמותא.

ועל כן ארבעים ושמונה ערי הלויים שהם בחינת ״שמע״, ״ואהבת״, שהם עיקר המשכת האמונה, על כן הם קולטות ומגנות מסטרא דמותא ומצילין את הרוצח ממיתה. ואלו הארבעים ושמונה ערים שיישבו בהם הכֹהנים והלויים, דייקא בזה הראה לנו התורה הקדושה שצריך לנסֹע לצדיקים ולהנלוים אליהם, והעיקר בשביל לזכות לאמונה שהוא עיקר החיים ולהנצל מסטרא דמותא שהם הכפירות. כי עיקר האמונה בשלמות מקבלין רק על ידי צדיקים אמתיים והנלוים אליהם, שהם בחינת הכֹהנים והלויים; כי כהן הוא בחינת הצדיק והרב האמת, וכמו שאמרו רבותינו ז״ל על פסוק: ״ושפתי כֹהן וגו״ אם הרב דומה למלאך וכו׳; ולויים הם בחינת המתחברים ונלוים אליהם בבחינת ״ונלוו אליך וישרתוך״.

ומי שנכשל במה שנכשל ורוצה לחוס על חייו ולהציל נפשו ממיתה עולמית, צריך לנוס ולברֹח ולבוא אל עריהם, ושם דייקא ינצל מכל רע, כמו הרוצח שנכשל במה שנכשל והגביר הסטרא דמותא, על כן אין לו הצלה רק לברֹח אל ארבעים ושמונה ערי הכֹהנים והלויים, ושם ינצל מסטרא דמותא כנ״ל. (הלכות תחומין – הלכה ה׳, אות כ״ח לפי אוצר היראה - אמונה, אות מ״ח)

סיפור

ספר ימי מוהרנ״ת (רבי נתן) – סימן לה

... אחר כך, הגיע שבועות, ואז חזרו ונתגלגלו עלי מחדש מניעות עצומות מאד מאד מלהיות על שבועות, וכל עיקר הבלבול דעת שלי היה שהסיתו אותי, שאשאל את פי רבנו זכרונו לברכה בעצמו אם להיות אצלו על שבועות ולבלי להסתכל על מניעות כאלה, אם לאו ואם הייתי שואל אותו בודאי לא היה מניח אותי להיות אצלו על שבועות בשום אופן, כי כן היה דרכו זכרונו לברכה שאף על פי שהיה חפץ שישבר האדם כל המניעות שבעולם ולבוא אצלו, אף על פי כן כששאלו אותו על דבר שהיו צריכין מסירת נפש לזה להיות אצלו ולשבר מניעות גדולות, היה מדחה את האדם ואמר לו שלא יהיה אצלו, והזהיר אותו שלא ימסור נפשו כל כך בשביל להיות אצלו, ואמר שיש לו כמה טעמים על זה ומחמת זה נדחו כמה בני-אדם מלהיות אצלו בראש השנה ובעתים הקבועים, כי תכף כששאלו אותו הזהירם שלא ימסרו נפשם להיות אצלו, כי בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו, ועוד היו לו טעמים הרבה על זה.

ואני ידעתי כל זאת מכבר אבל אז קודם שבועות הנ״ל התגברו כנגדי המניעות בהתגברות ובהתפשטות חזק כל כך, עד שעלה על דעתי לשאול אותו זכרונו לברכה בעצמו מה לעשות, ואז היה הוא בעצמו בודאי מונע אותי מאד מלהיות אצלו כנ״ל, אבל השם יתברך חיזק לבבי וגם חברי רבי נפתלי חיזק אותי הרבה, ונזהרתי מאד מאד מלדבר עם רבנו זכרונו לברכה כלל מזה. והיה בדעתי לבלי לנסוע לכאן עד סמוך לשבועות מאד כי אולי יוודע לרבנו זכרונו לברכה ממילא שלא על ידי, ויכול להיות גם כן שיחזיר אותי לביתי כאשר ארע לי בשנה הראשונה שנתקרבתי אליו, שמעוצם המניעות שהיו כנגדי החזיר אותי על שבועות לביתי, ואמר לעניין זה מוטב שיתחלל שבת אחת וכו׳, על כן היה בדעתי לבלי לבוא לפניו עד סמוך לשבועות מאד, כדי שלא יהיה פנאי עוד להשיב אותי לביתי אך גם בביתי לא יכלתי להיות מעוצם המניעות שהיו לי אז, והיו לי יסורים רבים מכל בני ביתי ומכל בית אבי ומכל בני העיר והֻכרחתי לנסוע איזה ימים קודם שבועות לכאן לרבנו זכרונו לברכה, אך נזהרתי מאד מאד שלא יתווע הדבר לרבנו

לזכרון נצח מורינו הרב
ר׳ ישראל בער אודסר
בן ר׳ אייזיק שלמה, זצ״ל

זכרונו לברכה, ואז חל שבועות ביום ראשון, ובערב שבת קודש שלפני שבועות סמוך לערב נודע הדבר לרבנו זכרונו לברכה מפי אחרים שיש לי עתה מניעות ויסורים כאלה וכשהגיע סמוך לפנות היום נכנסתי אליו זכרונו לברכה כי ידעתי שעתה אי אפשר שיחזיר אותי לביתי כי כבר פנה היום והתחיל הוא זכרונו לברכה לדבר עמי בצחות לשונו הקדוש, ואמר לי: לא ידעתי כלל שיש לך עתה מניעות כאלה, אלו הייתי יודע בודאי היית מֻכרח לחזר לביתך ולא היה מועיל שום דבר רק היית מֻכרח לשוב לביתך אך עתה שכבר אתה בכאן, סוף כל סוף כשנפטרין מכל מה שעובר על האדם אזי בודאי עניין זה טוב יותר מן הכל.

וזכיתי להיות אצלו על שבועות ושמעתי התורה הנוראה ואת העורבים צויתי (לקוטי תנינא ד'), וכתבתי אותה בעזרת השם יתברך ובעניין זה יש הרבה לספר איך היה מתנהג עם אנשיו בעניינים כאלה כשהיו שואלים אותו על עסק זה כנ"ל שיש בו מסירת נפש שהיה מונע את האדם אף על פי שבאמת היה חפץ מאד שיהיה אצלו ואמר בפירוש כששואל אותי אני מֻכרח להשיבו כך ויש בעניין זה מעשיות נפלאים מה שעברו על כמה מאנשי-שלומנו בעניינים האלה.

עצות ותפילות

לקוטי עצות מניעות, ד-ה

♦ מי שהוא הולך בגשמיות כל ימיו, ואחר-כך נתלהב ורוצה לילך בדרכי השם יתברך, אז מידת הדין מקטרג עליו ומזמין לו מניעה; והכסיל - כשרואה המניעות - חוזר לאחוריו. אבל מי שהוא בר-דעת, הוא מקרב את עצמו אזי דייקא להשם יתברך, כי הוא מסתכל ומוצא בהמניעה בעצמה הבורא יתברך, כי באמת השם יתברך בעצמו נסתר בהמניעה הזאת (לקוטי מוהר"ן, סימן קטו).

♦ על-ידי היגיעות והטרחות ושבירת מניעות שיש להאדם בתחילת ההתקרבות, כגון שיש לו מניעות מאביו וחותנו ואשתו וכיוצא בהם שארי מניעות, והוא צריך להתייגע לטרֹח ולהתחזק מאד לשברם, על-ידי-זה הוא עושה כלי לקבל בתוכה קדֻשה וטהרה אחר-כך. וכל מי שיש לו יגיעות וטרחות יותר בתחילת התקרבותו, יש לו כלי גדול ביותר לקבל בתוכה קדֻשה וטהרה, ועל-ידי-זה זוכה ליראה, ולהמשיך כל ההשפעות טובות, וזוכה להשלים שמא קדישא, כי עיקר השלמות על-ידי היראה (שם, סימן קפה).

♦ ... אנא רחום צדיק, איום ונורא, אתה יודע עֹצם היראה הקדושה שזכו הצדיקים האמתיים על-ידי עבודתם ויגיעתם ומסירת נפשם באמת אליך, עד שזכו להכיר אותך ולהתיירא מפניך ביראה נפלאה, יראה עלאה לעלא לעלא, אשר יש כח ביראתם הקדושה, שתגיע גם עלינו. רחם עלינו למענם ותשפיע עלינו מיראתם הקדושה והנפלאה שנזכה גם אנחנו ליראה שלמה מפניך תמיד, ותהיה יראתך על פנינו לבלתי נחטא עוד, ונשוב אליך באמת ובלב שלם. רחם עלי למען שמך, וזכני להשתוקק ולכסֹף תמיד להתקרב לצדיקים ויראים אמתיים, עד שאזכה על-ידי התגברות החשק והרצון באמת לשבר כל מיני מניעות שבעולם, ולסבול כל מיני טרחות ויגיעות ויסורים בשביל להתקרב לצדיקי אמת, עד שאזכה להתקרב אליהם ולהתדבק בהם באמת ולהמשיך ולקבל מהם יראה שלמה באמת, באֹפן שאזכה להיות כרצונך הטוב באמת תמיד לעולם ועד. ואזכה על-ידי המניעות והיגיעות והטרחות שאסבול בשביל להתקרב לצדיקי אמת, שעל-ידי-זה יהיה נעשה כלי קדושה וטהורה לקבל על-ידה שפע טובה וברכה וכל טוב לנו ולכל בית ישראל: (לקוטי תפילות א' – מתוך תפילה קכה)

שיחות

מרן ישראל אודסר, זצ"ל - המשך

... יום שבת בבוקר, קמתי, הלכתי למקווה, אני מתחיל להתפלל, "ברוך שאמר" ו... בא המוכתר עם חיילים, עם שוטרים, ואני באמצע התפילה אחרי "ברוך שאמר", הוא קרא אותי ואמר: "בא לבית סוהר, איפה רב צבי?" , אוי, המעשה מרב צבי (רוזנטל), זה מעשה כל כך יפה, הצגה יפה, מה זה?... לא נשמע בעולם דבר כזה שהבעל הבית ילך להתפלל ביום שישי ולא יחזור הביתה, ולא יודעים איפה הוא?, דבר כזה רק בברסלב , וכל העיר היו בוכים על המשפחה, רב צבי הלך להתפלל ולא... רק בברסלב יכול להיות דבר כזה.

על-כל-פנים הוא אמר לי שאני אלך איתם לבית סוהר, באמצע התפילה הלכתי אתם, יש לי ברירה? הלכתי לבית סוהר, באו כל המשפחה שלי לבית סוהר לראות איפה אני נמצא, מי יודע מה שיהיה בבית סוהר? הם יקחו אותי לחייל, או יכו אותי שאגיד איפה הוא, איפה רב צבי?, על-כל-פנים האימא שלי ואשתי והמשפחה באו לבית סוהר, וראו אותי דרך החלונות, אז אמרו לי: "מה נשמע?", אני הייתי באמצע התפילה ולא יכולתי...

על-כל-פנים עבר כמה שעות, בא הפקיד הגדול, המושל על השוטרים ועל הכל, המוכתר כבר דיבר אתו מה שיש לו לעשות, הוא יודע כבר שיש לו חבר טוב, זה המוכתר? מה שהוא אומר הוא עושה, ואז הוא בא, הוציאו אותי מבית הסוהר, והקצין הגדול דיבר בתקיפות: "תגיד, איפה רב צבי?". מקודם, השכיבו אותי על הריצפה והרימו את הרגליים למעלה, ולקחו חבל וקשרו את הרגליים בזה, זה היה ברזלים חזקים, והיה שוטר אחד מצד זה ושוטר אחד מצד זה, והרגליים היו למעלה, ואמרו לי "אם תגיד איפה רב צבי, טוב; אם לא? אז תמות! אנחנו נכה אותך מכות רצח!".

והמשפחה שלי שומעים איך הוא מדבר איתי, והם פחדו שאני אמות. שוטרים ערבים? הם נותנים מכות רצח, היה בכיות, האימא שלי ואשתי... והקצין אמר לי: "תגיד, איפה רב צבי?", אמרתי: "אני חושב שהוא הלך לירושלים", אז הוא אמר לי: "תדע, אנחנו נשמור, אם לא נמצא אותו, אז תמות, נכה אותך עד למוות, תגיד האמת!", אמרתי: "זה מה שאני יודע", אז עזבו אותי, ושלחו בשבת להדרך לירושלים.

במוצאי שבת, מצאו אותו בעפולה, ואמרו לרב צבי (רוזנטל), המשטרה: "תדע שישראל בער ורבי ישראל (קרדונר) בבית סוהר, והם בסכנה גדולה, תחזור אתנו!", הוא שמע שזה סכנה, הוא חזר איתם, הם באו לטבריה במוצאי שבת, המשפחה שלי רצתה שישחררו אותי מהבית סוהר, שאלך הביתה, והחוק היה, בלילה לא נותנים לשום בן אדם לצאת, אם הוא בבית סוהר. אם משחרר אותו, הוא מוכרח להיות עד הבוקר, בלילה, אין שחרורים, אבל המוכתר וזה הקצין ידעו איך להתנהג, והם שיחררו אותי במוצאי שבת בלילה.

מכתב

ספר אבֵי הנחל א' - מכתב נ"ז

ב"ה, י"ד תשרי תשכ"ב, תל-אביב.

מחמד עיני, השזור וקלוע בחבלי עבותות אהבה אל הצדיק שהוא חידוש פלא נורא כזה שלא היה ולא יהיה כמוהו, אשר בקול תורתו יהפֹך כל העולם מרע לטוב, והוא יגמֹר כרצונו להביא הכל אל התכלית הטוב הנצחי. בבוא משיח צדקנו אז יוודע לכל ישראל נוראות גדֻלתו, ואז יסכר פי דוברי שקר, ויבושו וינשכו את בשרם, ויתגבר האמת ויתגדל השלום, ואת רוח הטֻמאה יעביר מן העולם. שלום וכל טוב.

בהיום ששי י"ב תשרי סמוך לכניסת שבת קֹדש הגיע לידי אגרתך הלבבי מיום כ"ו אלול תשכ"א בצרוף צ'ק על סך שבעים וחמש ל"י. ינוחו ברכות על ראשך, כי שמחתני והחייתני, יקירי משוש לבי, בפעלך וחסדך הגדול שהפלאת לעשות עמדי. תגיל ותשיש על חלקך הטוב שזכית להתקשר ולהתדבק באהבה עזה כל-כך אל הצדיק ואנשיו הנאמנים, זה חלקך מכל עמלך, זה תקוותך לנצח.

כל תשוקתך ותבערת לבך הבוער ונכסף לגדל לפאר ולפרסם את שם הצדיק האמת בעולם, וכל פֹעֲלה וכל תנועה קלה שאתה עוסק לטובת ענייני הצדיק ואנשיו הכשרים האמתיים שבדור, בפרט כל הפסיעות והיגיעות שהיה לך בראש השנה להיות בכלל הקבוץ הקדוש של הצדיק העוסק ברפואת ותיקון נפשנו, הכל נרשם למעלה לטובה ושכרך לא יקֻפח.

באהבה והוקרה ואחולים לבביים ביותר לשנה החדשה.

ישראל דב אודעסר